

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti na celo leto 4 glđ. 60 kr., za pol leta 2 glđ. 40 kr., za četrletno 1 glđ. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletno 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 17. prosenca 1873.

List 3.

Vihar na gornjem jezeru v Ameriki. *)

1. Misijon ob Hudi reki.

Na Viškonskem, blizo kjer se Huda reka
V veličansko Jezero gorénje steka,
Indijanov Očipvejskih trum obilo
Pred dvajset'mi leti se je naselilo.
Blez tretjina jih je vernih, desetina
Krivovernih, malikvavcev pa večina.
Tú se davno že je vmuznil prerok zvit
Strup prezbiterjanov ajdom podelit; *)
Dnarje seje med Indijani, pridobiti
Neznaboge, divje serca oslepiti.
Blizo dvajset let tá prerok herezije
Med divjaki trosi — svoje sleparije;
Opovira pravovernim, gerdo psuje
Sveto vero, hudoželjne misli snuje
Zoper njó; ponuja laž namest resnice,
Seme sprideno, plevel namest pšenice.
Ali — bolj ko rogovili in proti,
Bolj ko zoper sveto vero se grozi;
Tim močnejši družba vernikov prihaja,
Ker jim vera nezmagljivo moč podaja.

2. Spreobrnjenci.

Bilo malega serpana je devetega
Leta osemnajst sto dve in šestdesetega,
Ko je v tih dobravah starih k srečni družbi
Pravovernih Očipvejcev ino k službi
Izveličavni Edinega Bogá
Neznabogov pristopila množica.
Pač se je sercé mi radosti vnělo,
Prerojenih trumo viditi vesělo,
Ki pustivši službo zmišljenih malikov
So pridružili se občini svetnikov.
Ali to mi zopet je serce ranilo,
Da sem mogel zapustiti čedo milo,
Novo, pridobljeno sveti veri, sedmi dan,
Ter podati se naprej na vzhodnjo stran.
Enkrat še jih za slovo nagovorim:
„Žal mi je, da kratko le se tu mudim,
Dragi! ali treba je da tud' drugam
Oznan'vat presveto vero se podam.

*) Sledeči spis („poezijo“ bi rekel, pa se greha bojim) sem aložil že leta 1866, ter ga zdaj posvečujem svojim nekdanjim ljubljenim součencem. Janez Čebulj.

To spevanje je prinesel v saboto vlak iz Pariza, oddano 8. pros.; zaupljivo preč. gosp. misijonarja kmali pripelje. Vr.

*) Prezbiterjani so ločina krivoverstva, ki je zlasti v Ameriki slo razširjeno.

Misijon je zlo težaven, opravila
Trudovitne, krajev, potov brez števila,
Moram torej zvest poklicu se ločiti.
To vam čem še za slovo priporočiti:
Ohranite Vel'kemu Bogu zvestobo,
Divjega paganstva studite gnjusobo;
Glejte tud' da zviti krivovercev truma
Zapeljiva ne premoti Vaš'ga uma.
'Mbè *) božó *) Naganab poglavar, božó!
Tebi izročene varuj mi zvestó;
Vabi skup jih sleherni molitve dan *)
Da z molitvijo in petjem bode praznovan.“

3. Odhod od Hude reke.

„Skupaj vsi, odrinimo! Mišel Midé,
Žoze Mižakvad in Žan Batist Godé (Gaudin).
Čnješ! Tom *) Gebevinini, vesla zgrabi.
Čingogizig, robe moje ne pozabi,
Jadro natakните, počivale bodo vesla,
Sapa je pogodna, krepko nas bo nesla.
Pospešimo se, že solčice zahaja,
Urno, urno, da odrinemo od kraja.“
Hrabri Mižakvad zdaj jadro berž natakne,
Berzno se od brega ladjica odmakne,
Jaderno ko plaha tica odferči;
Krepka sapa jo prot' jezeru podi,
Po raki, ki se sedem milj po gojzdu zvija,
Preden v veličansko jezero se zlija.
(Konec nasl.)

Ogoror sv. Očela Pija IX.

v skrivnem zboru 23. grudna 1872.
(Dalje.)

Kadar smo zvedili, da eden ministrov piemonške vlade je postavodajni skupščini predlog storil, naj ji tako postavo izdela in predloži, smo njegov sovražni namen precej v pisanji (breve) 16. rožnika t. l. do kardinala državnega tajnika zaznamnjali, in naložili smo kardinalu, naj to novo nam žugajočo nevarnost in druge stiske naznani poslancem zunanjih vladarjev pri sv. stolu. Ker je pa zažugana postava že predložena, toraj naša apostoljska dolžnost naravnost zahteva, da ponav-

*) 'mbe (interj.) prikrajšano namesti ambe; a se redkokrat izreče! 'mbe je latinski eho! age! eheu! eia.

*) božó — pozdravilna in poslovilna beseda francoskega izvira (bon jour).

*) molitve dan Indijani imenujejo nedeljo „anamigišigad“ t. je dan molitve.

*) Mišel, Žoze, Žan Batist, Tom so kerstne imena: Miha, Jože, Janes Kerstnik, Tomaž.

ljamo oporeko, ktero smo pred Vami in pred vesoljno Cerkvijo že izrekli, in to storimo v resnici. Mi tedaj v imenu Jezusa Kristusa, čigar namestnik smo na zemlji, to gnjusobno nedjanje zaveržemo, in obsodimo ob enem vsled polnomoči dane ss. aposteljnomu Petru in Pavlu in Nam, in s njim ob enem vsak drugi predlog postave, ki bi se s prederzno silo polotil verske družbe v Rimu ali v njegovi okolici preganjati, nadlegati, zmanjševati in zatirati in ondod Cerkev njenega premoženja pleniti, taisto k državnemu premoženju pritikati ali drugam obračati. Za neveljavno in prazno izrečemo toraj že zdaj, karkoli bi se imelo zgoditi zoper pravice in dedino Cerkve; in ravno tako okličemo za čisto neveljavno in ničeno vsako pridobitev naplenjenega premoženja, bodi si pod katerim koli imenom, in nikoli ne bo le-ta apostoljski Sedež jenjal oporekati zoper to tatvino. Začetniki in pospeševalci te postave pa naj pomnijo prepoved in duhovnih kazni, v ktere žaljivci cerkvenih pravic po apostoljskih vstanovilih zapadejo ipso facto (precej s storjenim djanjem); in iz ozira na zveličanje svojih duš naj jenjajo naše nakladati jezo na dan pravične sodbe Božje.

Toda velika bolečina, ki Nam zavolj te in družih Cerkvi po Italijanskem storjenih krivic naj globokeje serce pretresa, se močno še zvikaše z neprizanašljivim preganjanjem, kteremu je Cerkev izveržena tudi drugod, posebno pa v novem nemškem državstvu, kjer se ne le s skrivnimi naklepi, ampak celo z očitno silo na to dela, da bi jo čisto potrebili.

Celo možje, ki ne le da niso naše vere, temuč je še poznajo ne, si prilastujejo oblast razsojevati verske resnice in pravice katoliške Cerkve. In ko jo neumljeno izdelujejo, se ne anajo brez sramožljivosti terditi, da ji prav nič žalega ne delajo; k krivici namreč pridevajo še obrekovanje in psovane ter se ne bojé katoličanov dolžiti, da so oni krivi tega divjega preganjanja, ker se njih višji pastirji in duhovstvo v edinosti z vernim ljudstvom branijo postave in ukaze državne oblasti staviti nad naj svetejši Božje in Cerkvine postave in toraj odpasti od svojih verskih dolžnost. Naj bi vodniki državnih zadev, podučeni od vsakdanje skušnje, že vender slednjič sprevidili, da nobeden njih podložnih ne daje bolj vestno cesarju, kar je cesarjevega, kakor katoličani, najbolj zato, ker si tudi vestno prizadevajo dajati Bogu, kar je Božjega.

Ravno tisto pot kakor nemško cesarstvo, je viditi, so nastopili nekteri oddelki (kantoni) švicarske zveze, ker so razločevali o verskih resnicah katoliške vere, ali odpadnike podpirali, ali škofom njih oblast rabiti ubránili. Vlada Genevskega oddelka, akoravno s slovesno pogodbo zavezana braniti in ohraniti katoliško Cerkev v svoji zemlji, potem ko je že poslednje leta dala nekatere veljavi in prostosti Cerkve sovražne postave, je pa nedavno še katoliške šole zaterla, nekatere vzela duhovskim družbam, druge oplenila naučne pravice; najpoznejši čas pa se je pehala odpraviti skofovske pravice, ktere je častitljivi brat Gašpar, Hebronski škof, vžival s polnim pravom, in opleniti ga hoče njegove duhovnijske plače; segali so celo še tako deleč, ter so državljane očitno klicali in dražili, da naj cerkveno vlado s razkolništvom (z odpadom od Rima) spodkopujejo.

Ne malo terpi Cerkev od posvetne oblasti tudi v katoliški Španiji. Slišali smo namreč, da ne davno je bila predložena in od zbornikov sprejeta postava o duhovski plači, in s tem niso le samo slovesne zaveze prelomljene, temuč je tudi pravo in pravica poteptana.

Ta postava je pa taka, da zamore silo in revni

stan duhovstva le še britkejši storiti ter zvišati in množiti vse hujave, ktere so se v teku poslednjih let s celo versto obžalovanja vrednih naredb od strani vlade nneega blagoselčnega naroda delale veri in cerkvenemu redu na škodo; toraj, kakor je to djanje obudilo tako oporeko španjskih škofov, kakoršna je dostojna njih stanovitnosti, tako zahteva tudi od Nas naj slovesniše zavarovanje.

(Konec nasl.)

Spreobrnjenje mahomedanca.

O. Fiorovič je Ilirec v jezuitovskem redu v Bejrutu, kajti pod Turkom ni tako medvedovo neobtesanih ljudi kakor na Prusovkem, da bi ljudi gonili iz dežele, kateri čednost in oliko po nji razširjajo. Ta Ilirec, ki je že veliko posebnega doživel, pripoveduje spreobrnjenje nekega mahomedanca. Komaj, pravi, se je začelo žariti na sirske obrežji, kar prijah zali jezdec in se ustavi pred našo hišo v Bejrutu; skoči s konja in pride v hišo. Bil je zavrt v ogrinjalo (mašeta), svilnata oglavnica mu je krila glavo in zagrinjala nekoliko obličja. Vstopivši je snel oglavnico; bil je mož lepe rasti in velike postave, po vsem zunanem najgorši, kar sem jih vidil v Siriji. Prinesel nam je bil pismo učenega redovnika iz družega reda, kateri je bil takrat misijonar v Damasku. Ta nam je naznanil, da je iz Jeruzalema ta, ki je prinesel pismo, ga pozná že več let, in da je že davno kristjan in popolnoma podučen v naši veri; poslednjič je prosil, naj bi ga imeli pri nas tako dolgo, dokler se ne bo odpejhal na tihem v Rim, kjer je namenjen pristopiti k papeževi armadi.

Mnogo sem se pogovarjal z možem in pripovedoval mi je tako-le svoje spreobrnjenje:

Imel sem osemnajst lét okrevavši od nevarne bolezni; ozdravljenje je bilo težavno in v veliki nevarnosti, da bi se bolezen zopet ne povernila. Zdravniki so svetovali mojemu očetu, naj me pošljejo v Jafó pri morji, da obnebje spremenim. Moj oče, ki je takrat veliko veljal v Jeruzalemu, je prosil očeta kustosa (varha), naj mi za nekatere dni dobi sprejem v Jafi (v frančišk. hospicu). Kustos je prijazno dovolil in obljubil, da si bodo na vso moč prizadevali za me skrbeti. Zvečer sem prišel s strežnikom v Jafó. Dali so mi sobo izmed naj boljših. Drugi dan, ko sem vstal in se oblekel, sem najpred začel pregledovati sobo, v kateri sem bil, in njeno opravo. Precej naletim z očmi podobo, ki je visela na steni; obudila je mojo pozornost. Stopim bliže in vidim, da kaže Zveličarja, kako visi na križu med dvema razbojnikoma. Pri tem pogledu se nasmejам iz pomilovanja nad kristjani, ko sem se spomnil, kako verujejo, da se je njih Bog dal judom pribiti na križ. Ravno da sem bil nehal to misliti, kar se me loti nepremagljiv zaspanec; ulegel sem se na posteljo in kmalo sem bil na drugem svetu. Ljudje vsake starosti in vsacega stanu so bili tam v neizrečeni žalosti, in ta žalost se jim je brala na obrazu; jaz sem bil strašno žalosten, gledal sem krog sebe in močno sem se začudil nad krajem, na katerem sem bil. Klical sem na pomoč in vprašal, kje da se nahajam? Na to zaslišim glas, ki mi je odgovoril: v vicah. Molil sem in prosil, da bi bil rešen iz tega strašnega kraja. Čez nekaj časa, ki se mi je zdel prav dolg, sem se znašel zopet v svoji sobi na postelji, in bil sem prepričan, da katoliška vera je prava, toda ne, da bi si bil mogel odgovoriti, zakaj. Skrivnost sem prikrival, dokler se nisem vernil v Jeruzalem. Tam sem se podal k nekemu redovniku, kateri me je oselčil z zaupanjem. Vprašal sem ga, kaj so vice po katoliški veri. Odgovoril mi je, da so vice kraj oči-

ževanja, kjer se za nebesa očišujejo duše tistih ljudi, ki so v milosti Božji umerli, kateri pa v tem življenju niso popolnoma zadostili njegovi pravici; povedal mi je, da je razun tega kraja še pekel za tiste, ki umerjejo v sovraštvo Božjem. Potem sem ga prosil, naj bi me spovedal, rekoč, da bi rad postal kristjan; slišal sem namreč, da se kristjanje spovedujejo, in mislil sem, da je to zadosti, da sem kristjan. Redovnik se zasmehljaj in pravi, da moram biti še le keršen, ako hočem biti kristjan; tedaj sem ga prosil za kerst. Dobri oče opomni, da je vsak turk (mahomedan), kateri se k keršanstvu spreobrne, v nevarnosti zgubiti življenje; da bi se v Jeruzalemu ne mogel ravnati po keršanski veri, če bi bil na skrivnem kristjan; rekel mi je, ako bi se jim zdel količkaj sumljiv, zgubil bi morebiti prostost za vselej, ali pa še celo življenje. Ker sem vidil, da ne morem postati kristjan v svoji domovini, sem sklenil zbežati v Evropo. V ta namen sem večkrat prosil očeta za dovoljenje, naj bi smel popotovati v Jafu, s terdnim sklepom, se od tam prepeljati na kaki barki v Rim; toda oče mi ni hotel nikoli privoliti. Kmalu po tem umerje in jaz sem bil za njim gospodar v hiši. Zdaj so me vezale nove dolžnosti, zavirale mnoge domače opravila, posebno pa mi je serce težila goreča ljubezen do matere, od ktere bi se imel za vselej ločiti in bi jih nikoli več ne vidil, in vedno sem le odlašal zveršiti svoj namen. Med tem časom sem se bil soznani s katoliško vero.

Vprašam ga, kako je pri tem počel, ker je vendar večkrat moral iti v mošejo k molitvi. Smehljaje mi odgovori, da je bil res vsak petek prisiljen iti; kar pa se tiče poklekovanja in moljenja Boga, je storil kakor drugi; kedar so pa drugi molili k Muhamedu, je on molil očenaš in češena-Marijo. Tako je ravnal in je odlašal svoj odhod do osem in dvajsetega leta. Njegovi sorodovinci in prijatelji so ga silili, naj se oženi, zakaj turki se navadno ženijo pred dvajsetim letom, in pogosto z več ženami. Vsak dan je molil v sobi pred malo podobico, ktero mi je kazal; kazala je Odrašenika, sedečega na prestolu, preblaženo Devico pred njim v molitvi. Neko noč je vidil v spanji del neba odpertega, Zveličar je sedel na prestolu, in Marija je klečala pred njim v molitvi in ob enem je slišal glas, ki mu je rekel: „To je Devica Marija, Mati Jezusa Kristusa, kateri je Bog.“

Tu moramo opomniti dve reči; najpred, da je večkrat vidil podobo, pred ktero je molil; potem pa, da turki ne verujejo, da je Kristus Bog, akoravno koran terdi. (?) Ta prikazen ga je popolnoma poterdila v katoliški veri. Po tej dogodbi, in ko je popolnoma spoznal pregreške svojega odlašanja, je berž šel v Damask, kjer je bil redovnik, s katerim se je hotel na skrivnem pogovoriti, kako bi prišel v Rim.

V Damasku se je mudil le nekoliko dni, zakaj ko je zvedil iz zanesljivega vira, da je sumljiv s svojim spreobrnjenjem k keršanstvu in zavoljo svoje obleke, v kateri okoli hodi, je zbežal po noči iz mesta in je prišel v Bejrut z redovnikovim pismom.

Sporočil sem dogodbe, pravi o. Fiorovič, kakor sem jih slišal iz njegovih ust in jih natanko zapomnil. Od njegovih prikazni ne govorim. So li bile resnične ali domišljevane. Jaz jih ne terdim in ne tajim. Pa med večdnevnim občevanjem z njim nisem zapazil pri njem, da bi bil govoril prisiljeno; nasproti sem našel pri njem prav miren in bister um. Sam sem ga odvrčal, da bi se ne zapisal v papeževo vojno, dopovedaje mu, da ne more viši stopnje pričakovati, ker je premalo podučen in ne zna jezika, in ker sem poleg tega vedil, kako mehkužno so izrejeni turki, tako da ne morejo prenašati ne truda ne pomanjkanja v vojaškem življenju

posebno navadnih vojakov ne. Popolnoma miren mi odgovori, da je vse prevdaril naprej, da je pripravljen vse dati, vse pomanjkanje terpeti, in če bi bilo treba, celo svojo kri preliti za Cerkev Jezusa Kristusa. V resnici, potem ko je bil keršen, je pristopil v papeževo armado kot priprost vojak in je bil pri nji, dokler niso Piemontezci prederli v Rim, kjer še zdaj živi, zvesto ohranivši vero poltretje leto, odkar je bil keršen. (Das heil. Land, 4. zvez. 1872.)

Viktor-Emanuelova oložnost.

Laški časniki pripovedujejo, da je Viktor Emanuel o vošilu za novo leto le malo besed govoril, da je bil pa nenavadno otožin in pobit, kakor da bi ga grabil nekaj hudi predčut. „Lombardija“ spominja na to, kar je kralj govoril pred 14 leti, ko je pričenal edinost Italije, in kolik razloček med takratno navdušenostjo je sadaj, ko je „na Kapitol stopil, in dospel do cila naj višjega verhunca mogočnosti in slave: sadaj prvi pot (o novoletnem vošilu v Rimu) žalostno pozdravlja leto, in tistim ustom, iz katerih so tekli velikoserčni in preroški povdarki, se izmuzujejo besede ne odveč skrivane obupnosti.“

Kdor je že kaj skusil, lahko verjame, da tudi grabelj v 14 letih marsiktero skušnjo stori, in da na nagrabljenem kupu stoječega prične vest moriti zaradi storjenih krivic, zavolj potokov solz, ktere so se prelile zato, da bi se vstreglo človeškim strastim, vstreglo se vsim hudobnim v veselje — v žalost pa vsim dobrim in poštenim.

„Lombardija“ pravi dalje, da zaradi take kraljeve otožnosti je dežela pretresena, narod se poprašuje, odkod izvira tako „očitno duhovno terpljenje kraljeve glave“? Liberalni časnik naravnost spozná, da „prvi vzrok tega je borba z Vatikanom.“ Se vé, da to reč tako potlači, kakor da bi bila ta borba „dolžnost patrijotiskega kralja!“

Kako hude torke so zanj Cerkvi, veri in papežu storjene krivice, to se je razodevalo v njegovem življenju večkrat té leta, in kaže se o vsaki priliki. Da ga nekaj peče, teži, stiska, to je kazal njegov nepokoj, to marsikteri glasi iz njegovih ust. Komaj pol mesca je tega, ko sv. Oče zvedó, da blizo lepe cerkvice „della Pace“ (zraven avstrijskega sprejmiša „ali' Anima“) je neka nesramna beznica, kjer se po dnevi in po noči udeluje in lomasti v veliko pohujšanje mladine, ki ima ondi blizo gimnazijo. Sveta gorečnost žene sv. Očeta ter pišejo Viktor Emanuelu, da naj odpravi to pohujšanje. Kralj prav prijazno sprejme papeževega stražnika, ki mu pismo prinese; apostoljsko pisanje ga gine, govori z vsim spoštovanjem od papeža in naznanjuje svojo bridkost, da je v tako nesrečnih okoliščinah do sv. Očeta; žalno, da ni zmožen razmere spremeniti, — pri tem pa je ihtovo zabavljal čez tiste, ki ga obdajajo in čez (svojo) vlado. — Ali ni to očitno znamenje bolnega serca? — Nesramna koliba je bila v resnici zaperta. —

Tudi papežev nagovor kralja ni razžalil, kakor pa je razdražil nemške frajmavrarje; pomnožil še le je ta krepki ogovor pri kralju spoštovanje do papeža, „ki v vsih okoliščinah svojo dolžnost spolnuje.“

Tudi to kaže, kako móra hude vesti ne dadje pokoja nesrečnemu kralju. (Konec nasl.)

Kako krivične so oporeke današnjih brezvernežev zoper vero.

(Študija za misleče.)

Da se število brezvernežev množi in narašča, si lahko

razlagamo, ako pomislimo, da se pomen in namen vere skoraj popolnem prezira in pri mnogih od dneva do dneva bolj gubi. Ne pri- nava se ji več nadzemeljski, božji, ampak pušča se ji samo še svetni namen, in zatega voljo je velik del sedanjega, zlasti omikanega sveta brezverén. Nevernež, ker slabosti človeške že nikakor ne more tajiti, si misli blizo tako le:

„Vera je berv preko morja človeškega življenja, brez višjega namena. Ker je ta berv že stara kakor človeški rod, bomo stesali drugo, ki bo za nas zlozniša.

Naša berv bo omika; govorili, pisali bomo samo o nji, vso srečo, blagor bomo le nji pripisovali; vere ne bomo nikjer več kot potrebne omenili. In mar ni ta omika za sedanji čas prav primerna? Z nje se brez strahu spustimo v valove življenja, ne boječi se, da bi se utopili, ker se nam ni treba boriti zoper nje; a z bervi, ki se zove vera, se vidijo valovi življenja dereči, zoper ktere bi se morali vojskovati: ték življenja verskega se nam dozdeva kalen, temen. Pustimo tedaj staro berv priprostim ljudem, a mi „inteligencija“, mi „omikanci“ hodimo po novi: ta nam zadostuje! Odmaknimo, odstranimo, odstavimo vero popolnem, da nas ne bo groza zaradi nje; omika nam ne kali veselja v šumu in v obilnosti! Glejte, ali ni že vera samo otok za malomislece, ki se ne morejo več giniti z mesta v vedni nevarnosti trepetajoči, da jim speró tla iz pod nog pluskajoči valovi posvetnih véd sedanjega stoletja? Saj že sama beseda verovati izdaja nevednost, in znači ljudi, kateri nepremišljema kaj za resnico priznavajo.“

Tako sodijo vitezi nevere in zaradi tega slišiš: „ako nisi brezveren: si babjeveren; ako še kaj veruješ: z duhom poležkuješ; ako v mlado serce vsajene vere ne zametuješ: omiki nasprotuješ. Kratkoma: ako nisi posvetnjak, si bedák.“ — Tako in enako se dan danes nevera troši, také se govori in svetu zmota in laž deli ali na zlatem krožniku mikavnih spisov, ali pa v perstni posodi robotih in rogatih zabavljic.

Psujejo pa še dalje, da je Bog vernim samo hlimba ali zagrinjalo, s katero si hočejo zakrivati nevednost; da govoré vedno o nenavadnih, nenaravnih rečéh. Pravijo, da ni nikjer na svetu nič nenavadnega; tukaj gre vse svoja pota, da vesoljstvo vlada le pravilnost in navadnost naravnih zakonov, ki se tako očitno kažejo v posameznih prikazkih. Merziti, pravijo, mora te nenavadne reči, kdor uma in pameti ni v sužnost djal. Prederzno ti kličejo: Kdo nam je pa porok, da niso vse te nenavadne reči sama poezija, zmiselnost? Proč ž njo! živi naj „prozaična filozofija“, zdravi razum! —

Take so vsakdanje zabavljanja, ktere vero psujejo in zametavajo. Zanesljivo njih oporék in modrovanj nisem preostro narisal, in očitno je, da enaki izjavi učnikov nove dobe se vsled prislovice „semper aliquid haeret“*) polagoma cepijo v marsiktero mladéniško glavo in se naposled tako vsilijo in vkoreninijo, da se ljulika prav težko več iztrebiti dá in veliko mladenčev je zgubljenih v naj večí žalost staršev in rednikov.

Ne bo nepotrebno in ne brez vspeha, ako pogledamo s samoč stoječega otoka vere tjekaj na berv, ki se zove „brezverska omika“. Pogled pa ne smé biti poveršen; ampak tem bistreji, čim bolj vabna in mamljiva je sunanost. Poglejmo, kje je več nenavadnega, ali v cerkvi, ki hrani in brani vero, ali v brezverskem taboru; zvedili bomo, kje so valovi bolj dereči, kje tek življenja kalneji, temneji.

Zadostuje že rešitev samo enega vprašanja po smislu njih, ki brezverstvu služijo, in človek jih mora milevati. Ali je vera res v sedanjem svetu nepotrebna? Kaj pa je človek? — Res čudno vprašanje, čudniša njegova

rešitev, akoravno naj odločivniša za splošno djanje in vsako početje posameznega človeka. Mogoče je samo dvoje. Ali verjemi kratkim besedicam: „Et creavit Deus hominem ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum**“); ali pa zaničljivo se smeja, če se prederzneš, reci: to je pravljica, kakoršnih se ne manjka v poganskem bogoslovju! Z drugimi besedami: ako ne veruješ, da si z umom in prosto voljo od Boga obdaran, da zveličaš neumerjočo dušo; moraš pa reči, da si — živina!

Neoveržljiva resnica je, da se človeške misli rade ravna po njegovem zanikarnem djanju, ali da razum čestokrat hlapčuje hudemu nagnjenju; zategadelj današnji brezverneži vsako vero zametovaje kličejo: jaz verjamem peterim počutkom. Vse jim toraj uhaja le na samo počutnost, le na živali in živinčeta, brez kacega višjega pojma. Poslušaj kako modrujejo še dalje. Pri živalih, pravijo, se nahaja zvitost, prevdarek, spomin; zmožne so uka, vaje; verh tega vidimo pri njih vse človeške strasti: jezo, potuhnjenost, maščevanje; celo ljubezen, priverženost, tudi hvaležnost. To jim je čisto zadostiven dokaz, da vse duhovne zmožnosti pri človeku so le viša stopnja onih, ktere imajo živali; človek se toraj ne razločuje bistveno, kvalitativno; ampak samo po višji zmožnosti, quantitativno, od živali.

Da ob enem naznanijo, za kaj jim velja, zakličejo: „Gaudemus igitur, so lange wir in dieser chemischen Form existiren; post mortem nulla voluptas!“ Pa jo imaš zopet žival!

Nepotrebno bi bilo popisovati zmožnosti človeške in živalske, — pisane so že polne knjige o tem — temuč pogledjmo za trenutek v požrešni propad, ktereга koplje brezverstvo in ki je zmožen pogoltaiti veliko ubogega človeštva!

Človek — bi bil tedaj — samo žival; neodgovoren za svoje djanje, kljubu veri in vesti, — brez upanja, brez večnosti! O čudno, o merzlo, o živalsko serce ki to sobratu terdi! Sam gotovo ne moreš tega biti prepričan, kar drugim kvasiš! Mišljenje, hotenje, čutenje, ljubezen, čut za dobro in lepo, preiskavanje vsega minljivega, pogled v večnost, hrepenenje po sreči, po zveličanju, toraj vse kar se duhu pripisuje: vse bi sledilo le iz ločenja in porabe tvarine v človeškem telesu! Vse bi vzročevalo samo prebavljanje (prekuhanje) trohljivih jedí! Ali taka misel, terditev, taka vera ni nič čudna, ni to nič nenavadnega?

Po tem bi se človek razločeval od družih živali samo zaradi večje revščine, ker je bolj občutljiv terpin svojih beteženj; verh tega ga muči neusahljiva želja po sreči neminljivi, ktere bi ne imel nikdar doseči!

Ni mar to nič kalnega? vprašam, ni to nič temnega!

Vednost, umetnost, delovanje, skerb, čast in slava, vse in vse samo za želodec, brez kacega višjega namena! Živeli želodčarji in želodoslovje! — O kako reven bi bil potem človek ravno zaradi mišljenja in bogatejših zmožnost med vsemi živalimi! Tem deli že sama narava pripravno hrano; človek pa bi delal z vso močjo, da vtolaži nikdar nenasitenega, gerdega mučitelja in trinoga? Tedaj, da bi se temu bolj vstrezalo, se je, odkar človeštvo životari, vojskovalo, delalo, govorilo, pisarilo, — samo želodcu na ljubo, da je pošiljal v glavo neslane, pregrešne in vsaktere hudobne nakane!

Ali ni to nekaj, vprašam, kar vse čine v zgodovini sramoti? —

Živali slači spomlad, oblači jesen; človek pa ji jemlje volne, ter si izposoji še marsikaj iz rastlinstva, da se varuje zoper mraz in vročino. In pri vsem tem

*) In Bog je vsvaril človeka po svoji podobi; po podobi Božji ga je vsvaril. Mojs. I. 27.

bi bil uspeh in namen vseh vednost in vse obertnije tako ničev, da se poganjamo in trudimo doseči stan, bo di si že kakoršen koli, za katerega bi marsiktera žival svojega ne zamenjala. Ako je človeško življenje tako malo vredno, ni mar po smislu brezvernežev sleherni podpora stradalajočih revežev smešna, pregrešna, ker bi se jim le terpljenje podaljševalo? Ali ne bi bil po tem ves svet, vsa preteklost velikanska laž, opirajoča se na strašansko zmoto?

Ali se z bervi, na kateri veljajo taka načela, tók življenja ne vidi kalen? ali valovi niso nevarni, ne dereči?

O dereči so, tako dereči, da segajo gôri na bervi (v brezversko življenje) in grabijo — brezverneže z nje, ter jih tirajo v žalostno prihodnost, strašno — večnost. V dokaz nam služijo brezštevilni samomori.

Ako brezverstvo človeštvu temelj podira, ruši, ter življenje greni, gonobi; a vera ga uterjuje, krepi (očitno nam to pričajo posamezni narodi, družbe in družine), ter življenje sladi, blaži: zamore li kdo terditi, da brezverska omika že zadostuje, da je tako mogočna vera samo poczija? . .

Ako bi družega brezverneža, ki še nehoté žaluje po sobratu ugrabljenem od brezverstva, vprašal: Dragi, ako že nad vsim dvomiš, to moraš verjeti, da sva tukaj s telesom nazoča in da govoriva! Tudi to priznaš, da imava na tisuče prednikov, katerih trupla so se že kemično spremenila; ugovarjaš pa, da se ti Mojzesova povestnica tako nenavadna zdi, da ji ne moreš verjeti! Od kod pa je vendar človek? . .

Je mar iz oserčja zemlje prišel in prišedši iz morskih žival prestopil v štirinogate, posledajč v opico ter na zadnje na noge stopivši sam seboj jel govoriti? Bi vse to ne bilo nenavadniše od povestnice Mojzesove, kateri je pred toliko časom o začetku človeškega rodu govoreč prerokoval od človeka: „praesit universae terrae“*), kar se dan na dan bolj vresničuje, in zlasti v tem stoletji! Ni to dokaz, da je resničao Bog človeka z neumerjočo dušo vstvaril? —

Nezmožen kaj odgovoriti — brezvernež odhaja s posmehom in zabavlja mermrajoč: „Fanatik! kaj je tebi mar za mojo dušo, kaj meni za Boga? Vidil nisem niti one, niti tega; verjamem samo to, da živim in si ne ubijam glave s praznimi rečmi!“

Da bi bili za takega zastoj tudi obširni dokazi, vsaki sprevidi; spozaamo pa tudi, da enak bogotajic je novi Pilat s svojim vnemarnim klicem: „Kaj pa je resnica?“

Pravijo: z vero se omiki nasprotuje; se bo mar pa po navedeni brezverski poti napredovalo, če bomo vse kar nam je neljubo, ali kar ne vidimo, zametovali kli- caje: „kaj meni mar?“

Smešno je, kar taki kričavci terdijo, da je vera samo za slabe glave, ljudi kratkega uma. Razlagamo si pa lahko, ako pomislimo, kaj je njih bog; a nikakor ne, ako nam je znano, kdo so oni, ki odhajajo v življenje z geslom: „kaj meni mar za Boga, za dušo?“ Tako kličejo, kateri so nezmožni pogledati za ped daleč okoli sebe, bodisi v sedanjosti, bodisi v preteklosti, ker zavoljo poveršnosti, ki nobene terdne podlage nima, tudi nikoli samostojno ne mislijo, temuč kupujejo si vse misli, vse prepričanje za denar skoz celo leto.

Ne motijo se s celoma, kar se tiče njih samih, ako terdijo, da so misli sama poraba tvarine: sej hla- pon prevaževa iz mést in v mesta in vse kraje, in pismo- nosci v pisarne, delalnice in prodajalnice pod pazduho za-nje donašajo misli v človeštvo sramotečih spisih ta-

kih lažpiscev, ki so tako daleč zabredli, da ne spoznajo več resnosti zemeljskega bivanja, kajti davno že so po- zabili namen človekov. Naj večje gorje je, da se jem- ljejo naj gerši laži in obrekovanja vse za gotovo blago. Ker se ne verjame resnica, se današnji svet oklepa s živo vero krivice, zvijače, zmote, sploh: neresnice. Mnogi zarad zločnosti nič ne premislijo, drugi si pa ne znajo pomagati zbog nezmožnosti v presojevanji.

O svet, kdaj boš spoznal, da ti jemlje brezverstvo neogibni pogoj k daljsemu obstanku, podlago vsih podlag, namreč resnico! —

So še drugi brezverneži, kateri hodijo svoja pota; vidi se v njihovem obnašanju nekaka odsevajoča resnost, ki izvira iz bistrejšega razuma in lastnega delovanja. Bodi si samo branje poganskih, in na te se opirajočih klasikov, ter zanimivo praktično modrovanje, bodi si strogo izsledovanje naravnih zakonov, ki jim zamori verski živelj, kateri se gotovo ne ohrani brez pomoči od zgoraj — za-njo prositi pa jih je sram — in kateri ži- velj se tem raji zgubi, čim bolj samovoljno se prezira. Strokovnjaki v posameznih vednostih si potem zavoljo ošabnosti domišljujejo, da njih bistroum zap-pade ve- soljstvo in njegovo rednost, ozirajo se zaničljivo po vernikih in onih, ki učé in pripisujejo vse „Deo, gu- bernatori mundi“)

Tudi v tem obziru ni vera nikakor hlimba za ne- vednost; marveč razum, veri poslušen, presega um ošab- neža, ki ne priznava više avtoritete in kateri je toraj v vednem nemiru.

Sej v resnici, ako pogledamo in pomislimo začetek vesoljstva in naj natančnejši red velikanskih svetov, ne zadostuje nobeden sistemov popolnem: ne pové nam do- stojnega niti razum, niti zgodovina, niti filozofija.

Ako človek pretresuje modrovanje od najstarejih poganskih modroslovcev egiptovskih in joniških do naj- novejših brezverskih, lahko v resnici reče: to je prav- ljica, to je domišljija. Vprašajmo naravoslovca, kaj pa je vsa narava, zlasti v pričetku, družega nego nezapo- padljiva skrivnost? Je li že kateri brezverski naravo- slovec ali modrijan porazmodril, kaj je v bistvu, kje je začetek one moči, ki se po neznanih potih vije, kte- ra velikanske svetove giblje; one moči, po kateri vse rastlinstvo kali in vse lepša. Da, kje je začetek one moči v vsem organizmu, v nas, zunaj nas delajoče; one skrivne moči, ktera se ne najde, ako se išče, ktera se pokaže, ako na njo mislimo: bo mar kdo elektriciteto, galvanizem, magnetizem tajil, ker ga nobeden popolnem ne umeva? Kaj pa je vendar ona moč, ki se vije in živi v trohnenji, ki gasi in oživlja kakor plamteča luč in tli v zračji, v oserčji, poveršji zemlje, v valčkih rék, v globočini morja? Je li znan vir vsega tega brezver- nežu? Vprašajmo ga: kaj pa je za onim zagrinjalom, s katerim naravne moči skrivajo človeštvu neznane skriv- nosti? Skrije, zgubi naj se bistroum, modrovanje! Go- tovo se ne motimo, ako iščemo vira vsega v vsega- mogočnosti Božji in verujemo, da Bog, sicer izročivši naravnim zakonom natanko odločeno moč, ter odločivši vsakemu gotovo pot, vedno po neskončno modri pre- vidnosti vesoljstvo vlada na človeku nezapopadljivi način.

Kakor v nravnem, tako se tudi v naravnem svetu nahajajo take nerazumljive in velikanske reči, da so se najučenejši možje, pri opazovanju od nekake svečanosti ginjeni, k Bogu zatekli, in popolnem so resnične be- sede: „Leves gustus in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores haustus ad religionem reducere“)

*) Bogu vladarju sveta.

*) Slab pokus modrovanja morda v brezverstvo sapelje, ač krepkeji požarek iz njega k veri spreobrne.

*) Naj gospoduje — čez vso zemljo. Mojs. I. 26.

Znal bi mi kdo ugovarjati: vsa ta kratka, indirektna pobijanja brezverske svojeglavnosti so za brezverneže prealaba, ne dovolj prepričljiva; vernemu človeku pa še kaj takega na misel ne pride.

Dragi! dobro vém, da te verstice bi tako malo gabile, preverile brezverneže, kakor malo nas verne njih oporeke mamijo ali vznemirjajo; pokazati sem pa hotel krivične oporeke današnjih brezvernežev zoper vero zaradi tega, da razvidimo, kdor noče verovati, spoznati pravega, spoznati resnice: mora verovati, terditi nepravo, verovati laž.

Ako se še tako piše zoper vero; ako se še tako goji brezverstvo na vseučiliščih: smemo vendar naravnost reči, da človeštvo še ni začelo zidati in ne bo nikdar sozidalo vsenaučilišča. Bodimo prepričani, da ne brezverska omika, ampak da vera kaže pravo pot resnicoljubnim!

Resnicoljub.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Vsi časniki imajo zdaj opraviti z Napoleonom III, ki je 9. t. m., previden s ss. zakramenti umerl v Chishurst-u (r. Čisl'horst-u), vasi z gradom Cawden-House, poltretjo miljo od London-a.

Ondi namreč je živel v pregnanstvu. Mož je zidal svojo moč na rogovilstvo, na ljudsko voljo in enake peščene podlage, zato mu je na zadnje vse spodletelo, in on, ki je pozelel veliko tujega, je poslednjič umerl sam na tujem, kakor njegov prednik Napoleon I. Bog daj, da bi njegova pokora bila resnična, in da bi tamkaj mir dosegel, ki ga je tukaj tolikim drugim kalil, in ga tudi sam ni imel. —

Katoliška Cerkev sploh je o novem letu, po zunanjem soditi, v velikih stiskah. Povsod kujejo za njo sužnost in železje. „Germanija“, ki jo je bizmarkijanstvo zapečatilo, ker je prinesla papežev nagovor od 23. grudna, pravi o tej priliki: „Papež je konfisciran!“ in s tem je vse rečeno. Ne le v Rimu je papež konfisciran, kjer zaradi lažnjivih svobodarjev mora ostati priprt v Vatikanu, ampak tudi v novem nemškem državi, kjer Pijeve nauke vklepajo, in konfiscirajo, ker njega samega ne morejo. — Na Ruskem, zlasti na ruskem Poljskem imajo zmiraj kako terlico za katoličanstvo. Zdaj vlada prodaja duhovske posestva, ktere je pograbila poljskim duhovnom z vrinjeno pretvezo, da so se vdeležili punta l. 1863. —

Prus še vedno osnove dela zoper katoličanstvo in zoper papeža. Ni čudo, da celo rudečarskim in Cerkvi sovražnim listom se vojska pruskih policajev, državnih pravdnikov in sodnijskih vradnikov začinja smešna zdeti. Očita se jim, da s tacimi policijskimi strašili se pred vaim svetom smešne delajo, ker to, kar Pij IX govori o Nemčiji, je le mala reč v primeri s strelami, ki leté na Italijo. Prusija je med vsimi nemškimi vladami naj bolj plašna, ker nobena razun Pruske ni potrebno spoznala v vojsko iti zoper papeževo „alokucijo“ itd.

Da pa Bizmarkove osnove niso v naj terdnejši koži, kažejo nemški samostalni časniki tudi s tem, ker hudo tožijo pruske kralje, da niso bili moč beseda, ko so tolikrat obetali narodu to in uno — tako Vilhelm I sedanjji, kakor predniki, in toraj časniki Nemcem kličejo, da naj se uprejo taki politiki.

Novi minister predsednik, vojak Roon, je nastopil ravno tisti tir, ktero mu je naznamnjaj Bizmark, sej Bizmark je ostal ud ministerstva. Bizmarkovci grejo za Napoleonom. —

Na francoski politiki silo veliko stoji, kako se bojo reči obračale, toraj bomo na to imeli poseben ozir.

Zoper narodni zbor in zoper odbor trideseterih vpijejo demokrati zato, ker so konservativni in ka-

toliški, in dozdeva se jim, da od tam sveti rešnja zvezda papežu in katoličanstvu.

Fournier, francoski poslanec pri Viktor-Emanuelu je hotel, da naj častniki vojnice „Orenoque“ služijo dvema gospodoma, papežu in njegovemu oroparju, in je toraj komandiral, da naj se grejo na novo leto obema poklonit. Fournier je s takim djanjem delal francoski republiki slabo čast, in Corcelles, novi poslanec pri sv. očetu, tega gotovo ne bo terpel.

Liberalci katoliške zastopnike celega francoskega naroda s „klerikalci“ pitajo, češ, da bojo s tem veljavo resnice v nič djali.

Iz Verzalja pišejo, da akademikar Belè (Beulé) je Thiers-u naredil prihodnjo nadgrobnico tako-le: Thiers je pel prvo cesarstvo, posnemal drugo, zopet vpeljal tretje. — Predsednik republike je menda močno razdražen zoper Belè-ta za tako nadgrobnico.

Iz Renč v goriški okolici. (Konec.) Še bolj pa me je k tej odpovedi moralo, ker sem slišal, da je neki „Sočan“, ki ima mnogo vpliva, nekje zinil: duhovni *) „nas skušajo premagati.“ Tudi je bilo v poslednji odborovi seji (razun mene) sklenjeno, da naj vse pri starem ostane, in da naj se (vkljub mojemu nasvetu za spravo) agitira za stare odbornike. (Mesto moje malenkosti in g. Šuca, so postavili za kandidata že bivša odbornika gg. Lebana iz Črnič in g. Ličena iz Rifenberka. Zarad tega so tudi res na vse kriptje pri zadnjem zboru delali, da bi „duhovsko stranko“ pod klop deli. Mesto mene in g. Šuca niso hotli nobenega duhovnika za kandidata postaviti, niti verlega g. Stresa, ki je ravno o porodu „Glasa“ pokazal, da se slehernega sumničenja po kaki odvislosti boji. Vse to in marsikaj drugega me je prepričalo, da se na tak način ne bode nikdar društvo na verski podlagi osnovalo in to tako dolgo ne, dokler bode sedanji sicer vsega spoštovanja vredni predsednik in drugoverec društvo vodil. „Resumé“ vsega tega je: Da večina „Sočanov“ je res liberalna (glej poslednjo liberalno se obneslo volitev!), ker povdarja samo narodnost. (Duhovniki brez izjeme in mala peščica konservativcev, se vé da, so družega mnenja.) Če se liberalnim „Sočanom“ popolno liberalstvo očita, bodo to zanejali; pa če res niso, zakaj pa ne pusté, da se društvo na verski podlagi osnuje? Čemu se bojé konservativnega odbora? Mar bi to narodnosti in glasilu „Soče“ škodovalo, ako bi se postavilo na versko stališče? Se mar dandanašnji, ko se liberalci mešajo v vse svete reči (glej konkordatssturm, nove šolske brezverske postave i. dr.), verstvo v cerkev in v farovže zaprè? Mar ne sme več kristjan javno pokazati, da je tudi v djanju kristjan, da kar z ustmi pričuje, ima tudi v djanji pokazati in terditi? „O kje so stari časi, kje so dnovi, ko smo vsi sv. vere verni bili sinovi“, moram pri tem vzklikniti! —

Boje se, pravijo, da bi se društvo na izrečno verskem temelju vpletalo lahko v verske borbe, kar ni namen pol. društva. Kdor je pravi katoličan in dober rodoljub, vé, da v bistvenih rečéh smo vsi edini po reku sv. Avgušтина: „In! necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus autem charitas.“ V tem se bi ne bilo kot katoličanom nobene borbe v bistvenih rečéh bati, ker bi društvo itak ne imelo naloga, kaj takega na dan prineesti, razun v času očitne potrebe.

Tudi imam slednjič še v neoveržljivi dokaz, da nisem jaz „duhovnik liberalne barve“, poročati to, ker me je pri poslednji volitvi 5 družbenikov duhovnikov poverilo glasovati za konservativno stranko. Ako bi bil jaz res „liberalne barve“, kako je mogoče, da bi mi

Povsko, s katero „olikaši“ duhovstvo pitajo, smo s pravim imenom zamenjali, ker nočemo čitatelje žaliti in lista skruniti. Vr.

katero jim je Bog podal. Za Božjo besedo pa le zamo-rem spoznati, kar je v keršanskih evangelijih razodeto, in mislim, da imam prav, ako tako državo imenujem kaj takega konservativci zaupali? Vem, da me bodo zarad te moje izjave liberalci pikali in čertili, češ, da sem iz njih tabora skočil. Ti pa naj vedó, da nisem v sercu nikdar k liberalni ali versko-indifferentni stranki spadal, akoravno me je morda eden ali drugi za takega imel. Temu je porok vse moje malenkostno delovanje in obnašanje na verskem in odločno-narodnem polju. Da se ne bode kdo v bodoče motil o moji osebi in ob ostalih osumničenih goriških duhovnikih, češ, da pri liberalni stranki nekteri skoraj „zvonec nosijo“, tū javno izrečem, da spadam kot popred jaz in vsi uni k stranki konservativni, ali kakor jo nazivati hočete, ker to smo pri volitvi „Soče“ 30. p. m. pokazali, ker smo vsi duhovniki brez ikake izjemke konservativno volili. Če nismo pa vspeli, naša ni ta krivda! Toliko sem imel objaviti, da se ne bi nad menoj in nad ostalimi duhovnimi tovarši izpoloila latinska prislovica „Qui tacet, consentire videtur“.

Marko Vales,

kaplan v Renčah in bivši
odbornik „Soče“.

Iz Teržaškega. Slabo smo pričeli novo leto 1873: V prvem bogoslovskem razredu imamo enega bogoslovca, in prvi teden novega leta nam sta umerla že dva duhovna pastirja (Gl. v duh. sprem. na koncu)! Kaj bo? — (Gledajo naj postavodajavci. Klicala je za pomoč v oziru zljajšanja vojaške postave katoliška družba v Ljubljani, klicali katoliški časniki, klicali posamezni mladenči s svojimi osebnimi prošnjami, klicali primorski škofje, klical deželni zbor Ljubljanski, kliče celi slovenski narod, ko tu in tam že zdaj duhovna ni. Kdor teh klicev ne sliši Vr.)

Razgled po sreću.

ECCE pLVres qVI oCCIDIt Le-
Vlathan hIC Ipse oCCIDIt Napo-
Leon. P. B. C.

Napoleon III je bil 18 lét cesar, tretjorojeni Ludovika Napoleona Bonaparta, ki je bil brat Napoleona I in holanški kralj. Kerstni boter mu je bil Napoleon I in botra nova cesarica Marija Lujza Avstrijanka. Od l. 1810 je živel po več krajih z materjo Hortenzijo (hčerjo prvega moža cesarice Jožefine), ki je bila ločena od moža — kralja.

Po punktu 1:30 je upal verniti se na Francosko, pa Ludovik-Filip ni dopustil. Nato je na Laškem služil rogovilstvu v papeževih državah. Vdeležil se je poljskega punta 1831. — L. 1836 je bil poskusil v Strasburgu neko rovarstvo, da bi se francoskega prestola polastil, pa mu je spodletelo. Enako 1840, ko je bil v ječo v Ham-u vtaknjen, od koder se je pa 1846 izmuznil. Po punktu 1848 je postal ud vstavnega zbora, in 10. grud. je bil že predsednik francoske republike, 2. grud. 1851 je po državnem goljufnem premetu postal samovladar in po ljuškem glasovanji 2. grudna 1852 je bil cesar.

Kazal se je v začetku dobrega katoličana, in bil strah celi Evropi. Po vsem Jutrovem je bila veljava francoska nezmerno velika. Nasledvale so velike dogodbe: Krimska vojska 1856; laška vojska 1859; pridob-ljenje Savoje in Nice; vstanovljenje mehikanskega ce-sarstva za Maksimilijana I in njegov nesrečni konec 1861—1867; lažnjiva laško-francoska pogodba 15. kim. 1864; napoved francosko-pruske vojske 18. jul. in 31. jul. 1870 določno zapušenje papeža; zaporedoma potem je padal udarec na „nezvestega sina“ ka-toliške Cerkve, in poslednjič 1. kim. 1871 popolno po-bitje pri Sedanu.

Kako se je zvijačniku Napoleonu III splačevala njegova potuha zoper sv. Očeta, je Gramont bolj natanko razodel. Pogoja Francije z Avstrijo l. 1870, to je, pred francosko-prusko vojsko je bila taka, da Avstri-ja postavi 150.000 vojakov na mejo Šlezije, 100.000 pa na Tirolsko; Italija pa je imela proti Lijonu zagnati 100.000 mož. Napoleon je tirjal še nekega malega pri-stavka, zgubljeni so bili med tem trije dnevi, da bi avstrijski cesar podpisal, kar se je pogajalo med Gra-montom in Beustom; — med tem pride Andraši in na-znani s krepkimi besedami, da ogerske kerdela niso pripravljene za neposredno vojsko, in cesar toraj noče pogodbe podpisati. Perve nesreče Francije, pristavlja „Unità“, so pretergale pogajanja. Italija je nasledvala Avstrijo. Težko je reči, kaj je v tih naznanilih prav či-sta resnica; vé se pa, da Prusija je imela ob avstrijski meji dotlej vojno kerdelo, dokler ni bila čisto prepri-čana, da Avstrija ostane nobenostranska, in te trume so po pospeševanih marših ravno še do časa prišle na višave Sedana ob nesrečnem dnevu za Napoleon-a.

V Cislhorstu je ležal Napoleon v ponedeljek in torek na mertvaškem odru v maršalski semajnici s srebernim križem na persih. Njegov sin je sprejel naslov Napo-leon IV, in nagovarjajo ga z besedo „Sire“ (r. sör), „gospod“. Silo tuje gospode ter napoleonovcev je bilo te dni prišlo v Cislhorst k pokopu Napoleonovemu, ki je bil v sredo. Že v nedeljo je bila ondodna katoliška cerkev vsa polna.

Čudna je ta reč. Piju IX so liberalci sto- in sto-krat napovedovali smert, in on med 1000 britkostmi miren in vdan živi v Vatikanu; o smerti Napoleona III noben človek ni cehnil, in — neprevidoma glas počí: Napo-leon je merteve!

Napoleon III je marsikterikrat govoril lepe besede o veri, „o velikih načelih keršanstva“, in storil je tudi marsikaj za katoličanstvo. L. 1849 je oprostil Rim inacin-skega rogovilstva, dajal sem ter tje lepe zglede obisko-vavši svetišča in v njih molivši, kakor pravi „Unità“, in oklicoval je naj boljši načela v začetku svoje vlade. Bog mu bodi milostiv in odpusti mu, kar je huđega storil!

Avstrijsko. Bogoslovskemu učilišu v Insbruku, ker ga vodijo oo. jezuiti, je minister Stremajer vzel častno pravico, da bi se izmed njegovih profesorjev smel vsake štiri leta voliti vseučilišni rektor. Ves svet pa je v tej reči družih misel kakor naučni minister Stremajer. Ta naprava namreč ima tolik slovez, da do-biva od vsih krajev toliko učencev, da presega vse dru-ge bogoslovске učiliša po Avstrijskem in po Nem-škem. Sedanje polletje ima 236 poslušavcev, med njimi 146 ne-Avstrijancev iz 32 škofij. Celo iz Pariza, Filadelfije, Pittsburga, Strasburga, Vičence ima gojencev. —

Japonski poslanci, kakor „Vatld.“ piše, so prišli na Dunaj in so s Stremajerjevimi šolskimi napra vami prav zadovoljni. Kaj čuda?

Deržavni zbor se je pričel 15., ogerska zbornica pa 11. t. m. — Vstavi nasprotne in večini narodov ne-vgodne neposrednje volitve delajo zdaj naj večí šum.

Bizmarka in njegovega petelinstva ne more kaka reč bolje zaznamnjati, kakor njegov lastni govor, ki ga je imel 1847 v pruski zbornici. Govoril je takrat zoper novošegno državo in rekel je med drugim: „Jest sem te misli, da zapopadek keršanske države je tako star, kakor bivše nemško deržavstvo, tako star kakor vse evropejske deržave, da keršanstvo je ravno zemlja, v kateri so te deržave vkoreninjene, in da vsaka deržava, ako hoče svojo stalnost zavarovati . . . , mora stati na verski podlagi. Besede: „Iz Božje milosti“, ktere keršanski vladarji pristavljajo svojemu imenu, za-me niso prazen šum, temveč v njih vidim spoznanje, da vladarji hočejo po Božji volji nositi kraljevo palico,

keršansko, ktera si je postavila nalogo: nauk keršanstva v djanje spraviti, vresničiti Zato, gospodje, ne prikrajševajmo ljudstvu njegovega keršanstva . . . , ne jemajmo mu prepričanja, da naše postavodajavstvo zajema iz studenca keršankega in da država namérja keršanstvo vresničiti.“ itd. — To je Bizmark govoril l. 1847. Kako pa sedaj? — Ni se čuditi pregovoru: da marsikdo na stare dni obnori. To tudi lahko vidimo pri marsikterih nemških in slovenskih tagblattarjih, vstavovercih in liberalcih.

Švicarsko. Katoliški pogani, čujte, kako spoštujejo nedeljo in praznik celo švicarski luterani! — Od 1. prosenca 1873, kakor piše „Journal de Genève“, stopi v življenje v Bazelu novi ukaz o nedeljskem praznovanju. Prepovedano je vsako delo po tovarnah (fabrikah), vsako šumeče opravilo po delavnicah, magacinih in delavnih krajih (z nekaterimi izjemami). Prepovedano je dalje prevaževanje blaga in delo na polji, prodaje po dražbah, kramarstvo po hišah, terževanje po ulicah, lov. Ravno tako so prepovedani plesi po gostilnicah in drugod, ako se to godi z najeto plačano godbo. Razun lekaren (apoteke) morajo biti zaperte vsakere prodajalnice do 11½ dopoldne; tako tudi kavarne (kofetarije) in gostiša med cerkvenimi opravili. (Razložek je za gostiša in kavane ob železnicah.) Prepovedani so ob tem času očitni zbori, vaje v streljanji, in druge šumeče počenjanja brez posebnega privoljenja. Tudi so posebne naredbe zastran kazališa o velikonočnih praznikih.

London ima pod seboj 117 kvadratnih milj, s 419.642 hišam, in s tremi milijoni dve sto šest in šestdeset tisuči devet sto osemdeset in sedem prebivavcev.

Španjsko. Don Karlosov brat Alfons Burbonski je prevzel poveljstvo karlovskih upornikov. Vedno oznanjuje vlada tujega vsiljenca Amadeja, da so karlovci premagani in razkropljeni, pa vedno jim dajo opraviti. Alfons je v dolgem oklicu opomnil prostovoljce, da naj bodo prizanašljivi do svojih sovražnikov, ker so domači španjski sinovi, če tudi so na krivem potu. Bog vojnih trum, pravi, naj vodi naše stopinje! Čuje naj nad nami Devica neomadežanega spočetja, naša Patrona! Bog živi vero, Španijo, Karola VII! . . Proč s tujcem! —

Rimsko. Corcelles je sprejel poročništvo pri sv. Očetu, ko je francoska vlada take pogoje postavila, da je to bil zmožen s častjo storiti.

Iz Laksenburga pišejo, da tudi tam so imeli bolezen za kozami. Umerla sta pa sama glavarja tako imenovanih „altkatolikov“ Perl v Laksenburgu in Šmidt v Biedermannsdorfu, ktera sta k sreči na smertni postelji s svojo sv. Cerkvijo se spravila in ko katoličana umerla. Vsi drugi bolni so se ozdravili.

V Jeruzalemu je turški paša na sultanovo povelje pred se poklical greško-razkolniškega jeruzalemskega patrijarha in greško-razkolniškega škofa z Gaze. In kaj je storil? Patrijarha je odstavil, in škofa za patrijarha postavil. Taka se godi kristijanskim patrijarhom in škofom, ki so se odločili od vesoljnega poglavarja sv. Cerkve, da jih Turk postavlja in odstavlja! To je nasledek prepira med greki samimi, ki se je vnel, ker edini greški jeruzalemski patrijarh ni hotel podpisati izobčenja Bulgarov; izobčeni pa so od carigrškega razkolniškega patrijarha zato, ker bulgarski Slovani nočejo več podložni biti helenskim „Fonarjotom“, ki so jih toliko časa imeli čisto v oblasti. Ker je pa za odstavljenim patrijarhom mogočna Rusija, je prašanje, kaj bo ta zdaj rekla? Konec prepira bode to javljne še. Odstavljenega patrijarha je Turk odpravil v Jafu in od tam v Carigrad. — Taka se godi povsod z razkolniki na Jutrovem, čisto so v turških rokah in „Granturko“

je tako rekoč njih papež, ker so se nesrečni od pravega papeža odločili.

Poslednje naznanila. Govori se, da razpor med severno Ameriko in Španijo žuga do vojske prikipeti. Sporeka med Rusijo in Anglija ni manjši. Angleška zavidnost in strah zaradi ruskih pridobitev v Aziji je temu vzrok.

Iz Ljubljane. „Vaterland“ naznanjuje, da se neki v zadevnih krogih na Dunaju prav živo dela za volitev naslednika Ljubljanskemu knezu in škofu, pa da od Stremajerja storjeni predlog dobrim katoličanom ni kaj dosti po volji. — Ako bi bilo res kaj takega, je vendar gotovo naj zadnji čas, da začnejo verniki goreče, prav goreče moliti za izvolitev dobrega, zmožnega apostolskega višega pastirja, kakor velela „Cereemoniale episcop.“

Novi odbor katol.-politiške družbe se je 15. t. m. konstituiral, namreč: Dr. Sterbenec, predsednik; Jeran njegov namestnik; g. Močnik, tajnik; g. Drašler, blagajnik; drugi odborniki so: Kan. P. Urh, g. Regali, g. Dolgan, in g. Klein. — Gg. Kan. J. Volc in dr. Razlag volitve v odbor nista sprejela. — Društvo se je od zadnjic zopet za 4 ude pomnožilo. — Na Svečnico bode prihodnji mesečni shod. —

Odpustki za letošnjo Svečnico. Sv. Oče Pij IX so 20. grudnia 1872 podelili popolnoma odpustke vsim tistim, kateri se z devetdnevno pripravljajo na praznik Marijnega očiščevanja ali Svečnico, v praznik opravijo spoved in sv. Obhajilo, pa v namen papežev navadno molijo.

To so dovolili sv. Oče na prošnjo nekterih pobožnih oseb, ki z molitvijo žele pospešiti zmago sv. Cerkve. Začetniki želé, da bi se ta reč močno razširila. Marsiktere molitvene bukve imajo navode, kako se zamorejo opravljati devetdnevne pred Marijnimi prazniki; ni pa toliko na tem ležeče, kaj se moli in opravlja, ampak veliko več na znotranjih mislih in željah, na spokornem duhu in poniževanju, na živem in detinskem zaupanju, s katerim se deset dni pred praznikom v odločeni namen moli in Mariji v prošnjo priporoča; djanja zatajevanja in usmiljenja posebno pospešujejo namen, ki se želi doseči.

Duhorske spremembe.

V terzaški škofiji. Umerla sta čč. gg.: Miha Zupančič, kurat na Berdih (v Istri), 3. pros., in Gašpar Bertoncelj, kurat na Avberju (na Krasu), 8. pros.

V Ljubljanski škofiji. Č. g. Dam. Pavlič je prestavljen s Preserja na Ig.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Neka oseba 1 gld. sr. s prošnjo za srečno zadnjo uro in za gorečo ljubezen. M. B. 25 kr. sr. v dober namen za srečno zadnjo uro. — Iz št. Rupert 9 gld. Prosimo sv. blagoslova.

Za afrikanski misijon. M. M. 1 gld. M. Merhar 1 gold. — Iz Cirknice po preč. g. dekanu 3 gl. 81 kr. Od preč. g. A. L.—čiča za 5 kup. dobil 9 gld. 5 kr. in odločil: za bulg. misijon 5 gld.; za mis. škofa Pavli-a 4 gold. 5 kr.

Za misijon čist. spočetja za Jutrovo. Iz Cirknice po preč. g. dek. 5 gld. 29 kr. M. M. 25 kr.

Za katol. misijon v Bukureštu. M. M. 60 kr.

Za Leopoldovo družbo. M. Merhar 1 gld.

Popravek. V zad. l. naj se bere: Iz Lesec 2 gld. za Bonificijevo družbo (ne Leopoldovo).

V dop. „od Posavja“ naj se bere v 3. odstavku 50 (ne 500) gld